אלו מציאות פרק שני בבא מציעא לא.

אסרטיא. דרך כנוסה לרבים: **שטוטפין וכאין.** לשדה חבירו: **אמר רבא לכל אבידה כו'.** מילתא בחפיה נפשיה היא דאמרה רבא בני מדרשא: **מאי למימרא.** ותיפוק ליה משום עומדין שיטנן בכלל אבידה דדמו לפרטא דשה ושלמה ולמה לי לכל לרבוינהו: **רועה בדרך.** איכא מרתי למעליותא חדא דרועה ועוד דאפילו הלה לא מסתקינא. הלה בין הכרמים איכא מרתי לגריעותא חדא דהלה ועוד דכרמים מסקני לה. הלה בדרך איכא חדא לגריעותא דהלה ומתקלקלת ברגילה אי נמי מתך למרחקים. רועה בין הכרמים חדא לגריעותא דזימנין דמסתקנא: **והא כאבידה נופה כו'.** מפרש ומזיל לה: **כאבידה קרקע.** ותייב להוציאה משום הפסד כרמים: **לגינתו ולחורבתו מנין.** דהויא השבה ופטור: **דעם בעלים.** לומר לו שמור פרתך שהחזרתיה לגינתך שמצאתיה חוכלת: **הכל צריך דעם בעלים.** נגב גזלן וד' שומרים שהשיבו צריכין להודיעו ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה מיניס באחריותן דכיון דידע שאכלה ולא ידע שהושבה לא מהר בה ולא מאכילה: **שלח.** לגבי שלוח הקן: **פרטי ומני.** ואנן מנן[ט] שלחה ומזרה שלחה ומזרה אפי' אריבע וה' פעמים חייב: **לדבר פרשום.** שאין צריך לגפור אלא לאוכלה: **לדבר מלוה מנין.** היה צריך לטהר בו את המצורע מנין שאסור באם על הבנים מ"ל תשלח: **עוב פעווב.** פריקה: **הקם תקים.** טעינה: **אסרון כיס.** שהבהמה מתקלקלת: **משום דבשכר.** שנותנין לו שכר. דאיכא למ"ד לקמן (דף לב.) טעינה בשכר פריקה בחנם: **לא מסיימי קראי.** כי משמע טעינה והי משמע פריקה ואי כתב אבידה אמינא לפריקה אבל אבל טעינה לא כתב רחמנא אידך לטעינה: **למה לי למכתב אבידה.** השבת אבידה לכתוב אי הא אי הא ולינמר מינה דהא כולהו אחכת ממון ישראל הוא: **לעולם דמרה.** הוא העומד שם ואין יכול לטעון לבדו וכן לפרוק: **דליתא למרה בהדה.** שיטרח בהשבתה:

[א]באסרטיא ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה [ב]טלית בצד גדר קרדום בצד גדר ופרה רועה בין [א] הכרמים אין זו אבידה [ג]ג' ימים זה אחר זה הרי זו אבידה [ד]ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם אמר רבא [ה]לכל אבידת אחיך [ו]לרבות אבידת קרקע א"ל רב חנניה לרבא תניא דמסייע לך ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם א"ל אי משום הא לא תסייעי הכא במאי עסקינן בדאיכא עומרין אי דאיכא עומרין מאי למימרא לא צריכא דאית בה עומרין דצריכי לארעא מהו דתימא כיון דצריכי לארעא כי גופה דארעא דמיין קמ"ל: מצא חמור ופרה [וכו']: הא גופה קשיא אמרת מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה רועין בדרך הוא דלא הוו אבידה הא רצה בדרך ורועה בין הכרמים הויא אבידה אימא סיפא חמור וכליו הפוכים ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה רצה בין הכרמים הוא דהויא אבידה הא רצה בדרך ורועה בין הכרמים אין זו אבידה [ז]אמר אביי [ח]יגיד עליו ריעו תנא רועה בדרך דלא הויא אבידה והוא הדין לרועה בין הכרמים תנא רצה בין הכרמים דהויא אבידה והוא הדין לרצה בדרך א"ל רבא אי יגיד עליו ריעו ליתני קילתא וכ"ש חמירתא ליתני רצה בדרך דהויא אבידה וכ"ש רצה בין הכרמים ולתני רועה בין הכרמים דלא הויא אבידה וכ"ש רועה בדרך אלא אמר רבא רצה ארצה לא קשיא [ט]הא דאפה לגבי דברא הא דאפה לגבי מתא רועה ארועה נמי לא קשיא כאן באבידת גופה כאן באבידת קרקע [י]כי קתני רועה בדרך לא הויא אבידה הא רועה בין הכרמים הויא אבידה באבידת קרקע וכי קתני רצה בין הכרמים הויא אבידה הא רועה בין הכרמים לא הויא אבידה באבידת גופה דרצה בין הכרמים [יא]מסקבא ורועה בין הכרמים לא מסקבא ורועה בין הכרמים נהי דלא מסקבא תיפוק ליה משום אבידת קרקע [יב]ודכותי ותיפוק ליה משום אבידת גופה דדלמא קטלו לה [יג]באתרא דמתרו והדר קטלי ודלמא אתרו בה אי אתרו בה [יד]ולא אזדהרו בה ודאי אבידה מדעת היא: החזירה וברחה החזירה וברחה [וכו']: א"ל ההוא מדרבנן לרבא אימא השב חדא זמנא תשיבם תרי זמני א"ל [טו]השב אפי' ק' פעמים משמע [טז]תשיבם [יז]אין לי אלא לביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מ"מ ה"ד אי דמינטרא פשיטא אי דלא מינטרא אמאי לעולם [יח]דמינטרא והא קמ"ל דלא בעינן דעת בעלים וכדר' אלעזר [יט]דאמר [כ]הכל צריכין דעת בעלים [כא]חוץ מהשבת אבידה שהתורה ריבתה השבות הרבה [כב]שלח תשלח [כג]אימא שלח חדא זימנא תשלח תרי זמני א"ל שלח [כד]אפי' מאה פעמים משמע תשלח אין לי אלא לדבר הרשות [כה]לדבר מצוה מנין ת"ל תשלח מ"מ א"ל ההוא מדרבנן לרבא ואימא [כו]הוכח חדא זימנא תוכיח תרי זמני א"ל [כז]הוכח אפי' ק' פעמים משמע תוכיח אין לי אלא הרב לתלמיד תלמיד לרב מנין ת"ל הוכח תוכיח עמ"מ [כח]עזב תעזוב עמו אין לי אלא בעליו עמו שאין בעליו עמו מנין ת"ל עזב תעזוב [כט]מ"מ [ל]הקם תקים עמו אין לי אלא בעליו עמו שאין בעליו עמו מנין ת"ל הקם תקים [לא]מ"מ ולמה ליה למכתב פריקה ולמה ליה למיכתב טעינה צריכי דאי כתב רחמנא פריקה הוה אמינא משום דאיכא צער בעלי חיים ואיכא חסרון כיס אבל טעינה דלאו צער בעלי חיים איכא ולא חסרון כיס איכא אימא לא ואי אשמעינן טעינה משום דבשכר אבל פריקה דבחנם אימא לא צריכא ולר"ש [לב]דאמר אף טעינה בחנם מאי איכא למימר לר"ש לא מסיימי קראי למה לי למכתב הני תרתי ולמה לי למכתב אבידה צריכי דאי כתב רחמנא הני תרתי משום דצערא דמרה איתא צערא דידה איתא אבל אבידה דצערא דמרה איתא וצערא דידה ליתא אימא לא ואי אשמעינן אבידה משום דליתא למרה בהדה אבל

קורדום בצד גדר. פירשתי לעיל (כה: סד"ה ואם נטל): **למה לי למכתב רחמנא פריקה כו'.** אין לפרש למה לי לכתב כוליה קרא דפריקה או דטעינה דא"כ היכי קאמר מי אשמועינן טעינה דבשכר הא משמע לקמן (דף לב.) דטעינה לא הוי בשכר אלא משום דנכתב פריקה ועוד דלא שייכא הך צריכותא אלא לקמן אלא י"ל למה לי לכתב רחמנא יתורא דמרבינן אין בעליו עמו בפריקה ולמה לי לכתב בטעינה:

לרבי שמעון לא מסיימי קראי. תימה דלקמן (דף לב.) משמע דקרא דטופלים בדרך לא מסיים לר"ש דהוי בטעינה דטעוניהו עלייהו משמע ומי לא כתב אלא חד הוה מוקמי ליה בפריקה אבל קרא דרובך תמת משמו לא משמע לר"ע אלא בפריקה וכשנכתבו שניהם ע"כ גם לר"ש קרא דטופלים בדרך הוי בטעינה וא"כ לר"ש לא יכתוב אלא חד יתורא לאין בעליו עמו בקרא דטופלים בדרך וי"ל דרובך תמת משמו נמי לא מסיים לר"ש דאפשר למשמע בטעינה דע"י שאין הרבה בני אדם לטעון מכניד המטוי על הבהמה ורובצת ולקמן לא אצטריך למימר דלא מסיימי אלא אקרא דטופלים בדרך והא דפריך לקמן (דף לב.) והא וחדלת בפריקה הוא דכתיב לא הוי אלא אליבא דרבנן דלר"ש מני למהוי בטעינה:

אבל

מסורת הש"ס

[ט] [יבמות לא: וש"נ]. [י] [פי' עושה בה מבוהה ערוך ערך קקב]. [יא] נ"ל ולא לאיבדו בה מהר"ם. [יב] [תוס' פו. ד"ה כ"ש ס"ס]. [יג] [כ"ק שם]. [יד] [תוס' קמא. ט"ו]. [טו] [לקמן לב.]. [טז] [מתוס' קמא].

תורה אור השלם

1 וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם: דברים כב ג
2 יגיד עליו רעו מקנה אף על עולתו: איוב לו לג
3 שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים: דברים כב ז
4 לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא: ויקרא יט יז
5 כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו: שמות כג ה
6 לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו: דברים כב ד

הגהות הגר"א

[א] נמ' ופרה רועה בין הכרמים נ"נ הנשבים וכ"ה בר"ן וה"פ (ועמ"ש רבינו בח"מ פי' רפ"א מ"ק ה):

רבינו חננאל

איסטרטא. אמר רבה אמר קרא לכל אבידת אחיך לרבות אבידת קרקע: קתני רישא רועים בדרך אינה אבידה הא רצים בדרך ורועים בכרמים אבידה היא. וקתני סיפא רצה בכרמים הרי זו אבידה הא רועים אינה אבידה קשיא רישא אסיפא. ופריך רבא הכי רצה ופניה כלפי השדה אבידה היא וחייב להחזיר. רצה ופניה כלפי המדינה אינה אבידה. רועה בדרך ואפי' רועה בכרמים אינה אבידה אבל יש בה אבידת קרקע שאוכלת הזמורות ומפסדת הכרם והאי דקתני רצה בין הכרמים הויא אבידה באבידת גופה כי בריצתה מכין אותה זמורות הכרם ועושין בה חבורות וזהו פי' מסתקבא כי סיקוב זה לשון חבורה הוא. [ב] והא דתניא רועה בכרמים אינה אבידה בכרמי כותי' אבידת קרקע ליכא דהא קרקע כותים הוא. אבידת גופה ליכא דהא רועים מעט מעט והיולכים בניחותא ואין סיקוב. השב אפי' ק'

[ג] עי' לעיל ד' מז ע"ב בד' רבינו נמי הא דאמרי' שם משום דמסקב לי' למתרא.

עין משפט
נר מצוה

קנד א ב מיי' פט"ו מהל' אבידה הלכה כ ה סמג עשין עד טושי"ע מ"מ פי' רס פעיף ט:
קנה ג ד מיי' שם פי"א הלכה כ סמג שם טוש"ע מ"מ פי' רנט פעיף ט:
קנו ה ו ז ח מיי' פט"ו שם הל' ג ד סמג שם טוש"ע מ"מ פי' רפא פעיף כ:
קנז ט י מיי' שם פי"א הל' יא טו סמג שם טוש"ע מ"מ פי' רפ פעיף א:
קנח כ מיי' פ"ד מהל' גניבה הל' י ועיין בהשגות ומה"מ ופי"א מהל' גזילה הל' ם סמג עשין עא טוש"ע מ"מ פי' שם פעיף א:
קנט ל מיי' פי"א מהל' אבידה הל' טז סמג עשין עד טוש"ע מ"מ פי' רפ פעיף א:
קס מ מיי' פי"ג מהל' שחיטה הל' ה סמג עשין סה טוש"ע י"ד פי' רלה פעיף ה:
קסא נ מיי' שם הל' יט:
קסב ס ע מיי' פי"ו מהל' דיעות הל' ז סמג עשין יא:
קסג פ צ מיי' פי"ג מהל' רוצח הל' מ סמג עשין עא טוש"ע מ"מ פי' רעב פעיף ז:

מוסף רש"י

אין לי אלא לביתו. השב, השבה מעליתא משמע, לגינתו ולחורבתו מנין. דסני ליה למולא בהשבתו לגינתן דבעלים (ב"ק נז.). הכל צריכין דעת בעלים. נוגב ומחל לו אחד מתכנשה שומרין שהחזירו צריך להודיעו לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחזיר באחריותן (שם). שלח אפילו מאה פעמים משמע. שלח לעולם משמע ורבוי דתשלח להכי הוא דאמר, אין לי. לדרך שילוח אלא לדבר הרשות, לדבר מצוה. כגון קן יולדת וטהרת מצורע (חולין קמא.).

רבינו חננאל (המשך)

פעמים השיבם אפי' לגינתו ולחורבתו דיו. אמר ר"א הכל צריכין דעת [בעלים] חוץ מהשבת אבידה (לבעלים) שהרי ריבתה התורה בה השבות הרבה. וכן שלח תשלח את האם חייב לשלחה אפי' ק' פעמים ואפי' צריך לה לדבר מצוה כגון שהרת מצורע וכיוצא בו אפי' הכי חייב לשלח האם וכן דין הוכח תוכיח אפי' ק' פעמים ואפי' תלמיד לרב. וכן דין עזוב תעזוב וכן הקם תקים בין בעליו עמו בין אין בעליו עמו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com